

Original side 24:

Tårneå Lappmarck

Anno 1711 den 9 Februari höltz Laga Ting i Torneå Lappmarck, uppå Jukasjärfwi Tingsställe, med Allmogen af Sigge- och

Original side 25: Tingewara by-
ar, närwarande Cronones Befallningsman wälbetrodde Salomon Steig-
man med fölliande Nämde män

Nils Mikkelsson i Siggewara
Olof Kyrkowärd i Tingewara
Lars And. Lalla i Tingewara
Johan Olsson i Siggewara
Olof Klemmetsson i Siggewara
Per Persson Pocka i Siggewara

Olof Nyman i Tingewara
Per Näfwa i Siggewara
Lars Olsson i Tingewara
Henrik Biörndal i Tingewara
Samuel Lojca i Siggewara

1.

Utlyses Tinget efter Lag på wahnligit sätt.

2.

Oplästes för Allmogen åtskillige Kong. Mayts. Förordningar, som denne Landsorten synes angå.

3.

Ländsmannen Per Jonsson i Tingewara, beswärade sig öfwer Lappman-
nen Henrik Olsson Rimi i Siggewara by, såsom den där brakt honom i
rychte, at hafwe aflat barn med sin Tienstepiga Brita Anders-
dotter, anhållandes om straf på honom therföre. Henrik Rimi be-
rättade saksens sammanhang således; At litet för nästledne Jule-
hålg, har Rimi, med Johan Larsson Påfwe kommit uti Per Jonssons
by, då Ländsmans hustrun Margrete Larsdotter talt om för sin Måg
Johan Påfwe, huru hennes Man, som då icke war hemma, utan bort-
rest til Wästersiön, skulla rådt Pigan med barn, som hadde wore af
wägen brackt. Hustru Margrete före kallades och ther om til-
spordes, men nekade aldeles till Henrik utsagu, utan det hon med
sin Måg Johan Påfwe talte, angick hans hustrus Arf efter sin
fader, det Rimen som war drucken och förde bränwiin med sigh,
icke rätt hört eller illa uttydt. Henrik Rimi utsade, det hans
Son Per Henriksson som hos Ländsmannen warit til tjenst

Original side 26:

skall där om hafwe widere wettskap, men Per war nu icke tilstüdes, utan till öfwer morgon efterskakades. I medler tiid afhördes Johan Larsson Påfwe som efter aflagt wittnesedh utsade, sig litet för nästledne Julehålg, warit med Henrik Rimi uti sin Styf swärfaders Per Jonssons by och Kåtta, men af Swärmodrens Mun aldrig hördt nämnas, det hennes Man häfdet pigan, fast mindre at födt barn, eller Per Jonsson det af wägen brackt, allenast tilstod han, sig hördt rychtet derom, af Henrik Rimi wara utkommit.

Brita Andersdotter förestältes, och noga förehölts at bekänna, om så illa wore föreluppit emillan henne och hennes husbonde. Men hon Contesterade och betygade med Gud och sit samwete, sig till denne dag ware aldeles frii för olofligt Sammanlag så wähl med Ländsmannen som alle Andra.

Den 11 Februari förekallades drängen Per Henriksson Rimi, den där gjorde fölliande berättelse uti föregående Sak, Nembl. Nästledne Sommar två åhr sedan, när han med sit husbondfolk war stadder wid een Ort Leddowaggi, på Swänska, ett slätt och bredt Land, har han märkt Piigen Brita ware hafwande, Enär husbonden en Gång war bårta at sökia efter Willrenar, skall matmodren hustru Margrete uti dess Fosterdotter Margrete Andersdotters närwaro sagt til honom, du som är en löös Karl, må tage Pigan Brita till hustru, han frågadt hwarföre? Matmodren swaradt, du seer fuller at hon är hafwande, Per frågadt vidare, hwem som rådt henne med barn? Matmodren, Du weet fuller at hennes husbonde har det giord. Enär Matmodren fordrade vidare swar af honom i det målet, skall Per swaradt, nog skulle iag taga henne om det wore tienligit, och gode Män skulle finna det skiäligit, mera

Original side 27:

icke den gången. Enär Pigan Brita litet därefter kom een gång uhr Rehnskogen, har Matmodren låtit mycket illa på henne, och sagdt der hoos, Jag seer at du bliir alt tiockare och tiockare, och haskar bort all min Ägendom, och slipper fuller iag ther med, men du skall sättia Liifwet till, hwilket tahl hon och några Gånger thereafter skall haft. Enär dee berörde höst, Åtta dager efter Bartholomei flyttiade ifrån Noriges sidan, och wore Komme in emoth een Ort Axekoppi eller på Swänska een dahl, har Ländsmannen sagdt till sin hustru som Ålderstigen och bräckligarer, sig skola resa föruth och opslå tiellet wid een annan Ort, än som han sedan tog Nattgwarteer, så at Matmodren och fosterdåttren Margrete den Natten, ey igenfunne Ländsmannen, hwar öfwer hustrun sin Man hårt tiltallt, hwarefter Brita een Natt warit borta hos Renarne och enär hon Kom heem, tyckte henne wara smalare och såg blod på hennes Kläder, enär hon Klädde af sig; liitet tilförenne skall Ländzmannen skickadt efter Brithas föräldrar, och fadren Anders Thomasson warit med sin dot-

ter ett dygn ifrån Kåttan, af föregifwande, at sökia efter een Ox Ren som för Ländsmannen Per Jonsson bortluppen war, under hwilken tiid Ländzmannen stadigt warit hemma wid Kåttan, under hwilken Tid Per förmenar Brita födt barn. Till denne Pers berättelse, at Pigan Brita warit hawande, med hwad meer den saken angående, nek-ade så wähl Ländzmannen som dess hustru, och Brita Andersdotter. Per Henriksson angaf för wittnen derutinnan Per Jonssons Styfs Son Pål Hansson och dess hustru Brita Henriksdotter, samt drängen Lars Henriksson. Item Erik Erasmundsson och hans hustru Gunnilla Hansdotter med deras dräng Johan Erasmundsson:

Original side 28:

Efterskrefne närwarande och påberopade wittnen, aflade den wanlige wittneseden, och sedan hwar för sig särskilt berättade som föllier:

1. Pål Hanssons intygan war, det han intet mera om denne sak weet, än det, at et löst ryckte utfarit emillan Allmogen, som hade Ländsmannen belägradt sin tienstepiige, Kunnandes ingen i synnerheet för sin Sagusman nämbna.
2. Pål Hanssons hustru Brita Henriksdotter Refererade, huruledes 1708 Jacobi tiid, enär dee flytte ifrån Norjes siidan, hörde hon een gång, at Ländzmanns hustru talte med sin datter Gunnilla, och förmente at Brita war hafwande, eftersom hon syntes tiockare än som före, Och som hustru Brita och hennes Man strax der på flytte på et annat ställe, Kan hon intet wetta om så Samme war eller ey.
3. Erik Erasmundsson betygade, sig ey annat i denne Sak hafwe at wittne än det, at han af Henrik Rimi hörde utspridas sidstledne Allhålgone Tid, som hade Ländsmans hustrun bekiändt för honom, det Mannan bedrifwit enfelt hoor med sin tienstepiiga Brita, hwartill han dock intet säkert techn sedt hade.
4. Erik Erasmundssons hustru Gunnilla Hansdotter, betygade och utsade, sig icke märkt om Brita warit hafwande ofwannemde tiid eller ey, ehuru Modren sigh sådant inbillade.
5. Johan Erasmundsson sammaledes, efter Aflagd ed, sig aldrig märkt eller förstätt, at Pigan Brita warit hafwande, men då han för tvåhr sedan, war stadder wid een Ort Leddowaggi, har ibland byessfolket sådant tahl gått, som hade bemte. Brita warit hafwande, och

Original side 29:

Ländzmanns hustrun hållit sin Man mistänkt at wara barnfadren, uppå hwilket ställe Johans huusbonde en Kort tiid förblef, för än han flytte på et annat, och derföre warit Johan icke, om samma tahl hade någon Grund eller ey.

6. Britas Fader Anders Thomasson, en gammall Man, och som synes, af godt förstånd, utlät sig med godt samwete, och in för sin Gud kunna betyga, det han aldrih har märckt denne sin datter warit hafwande, fast mindre at hon under warande tienst hoos Länsmannen födt eller mördad barn, det samme gjorde och Modren Sigrid Nilsdotter.

Under en så mörk sak, blef Rätten wid handen gifwit som skulle det finnas säkre teckn på dee Qwinnors Kroppar eller lemmar som warit hafwande och födt barn; För hwilken Ordsak Jöns Eriksson Ståhlnackes hustru Margrete Mikkelsdotter, Brukskrifwarens Samuel Mörttz Änkia hustru Gjertrud Stefandr., brukskarlens Johan Gabrielssons Änkia Marie Stefansdotter, brukskarlens Petter Sarris hustru Anna Larsdotter, och hustru Anna Persdotter, samt Klockarens Lars Johanssons hustru Karin Mikkelsdotter, uppå Rättens begiäran, togo denne Brita Andersdr. Afsides, och gjorde sig i förberörde måhl kunnige, hwilka sedan förekomma, och med en Mun, samt reent och obesmittadt samwete, förklarade Brita i denne Sak Oskyldig.

Så emedan inga flere wittnen ware denne Gången herutinnan för handen, och dee nu afhördas wittnes måhl, icke Kunna binda Länsmannen Per Jonsson och Brita Andersdotter til en så Grof Giärning, utan synas, som dee hälre böre ther ifrån befriias, eftersom Omständigheeterne willia medgifwe, som skulle Ländzmans egen hustru Margrete Larsdotter, af

Original side 30:

misstankar och Inbillningar förordsakadt detta talet. Liikwäll emedan Fosterdättran Margrete Andersdr. som iamwäll i föregående ransakning nämbnes, ey är så när för handen, at hon denne Gången afhöras gitter; Tii blifwer med Sakiens änteliga sluth til nästa Ting opskutit, hwar till wederbörande henne hitskaffa skole.

4.

Eftersom Tingsrätten Åhrligen erfarit, hwad wiktighet wid Arfskiften efter dee döde i Lappmarcken där af förordsakas, at een och annan wid sådane tilfäller betiena sig af dee Personar som där på ringa förstånd hafr., hwilket dels icke strax uppenbares, utan efter åth store twistigheet yppas, som särdeles, sedan een dehl af det som dee meer än dem med rätta tilboodt bekommit, bliir distraherat, som med stoor möda eller aldrih rättas Kan; För hwilken ordsak allerede Ao. 1706 förordnades wisse Personer i hwar by, som Arfskiften skulle förrätta, och enär Tinget håll-es, derföre beskeed giöra, Hwilket äfwen förledit Åhr här wid Rätten Itererades. Men som sådant ringe blifwit efterlefwadt, så at twistigheetarna i samma måhl alt meer och meer tiltager; Altså sattes Fyratio Mark Silfrmtz. wite för den af Allmogen, som i

detta Innewärande Åhr 1711, tilliiter någon annan bytesman, än som Ländsmannen Peder Pålsson i Tingewara och Henrik Jonsson i Siggewara, skolandes och den som sig där till bruka låter, liika straf ware underkastadt.

5.

Per Nilsson Pannackz dotter Brita som förledit åhr under warande tienst hoos gamble Lars Persson har Jacobi tid födt Oägta barn, och Modren med

Original side 31:

barnet strax derpå blifwit döda, och Allmänt berättas at Löske Dräng Amund Jönsson i Siggewara skal henne belägradt; Tii blef han förekalladt och ther om tilfrågat hwilken tilstod sig hafwa bemelte Brita Allhelgone tid 1709 besofwit, men sådant skall skiedt under Ächten skaps lofwen. Honom frågades efter skiähl ther till? tå intygade Nämde mannen Per Andersson Näfwe, det hafwa desse Personer uti hans och dess hustrus närwaro, wid det dee reste ifrån Kyrkian förberörde Allhägone tid 1709, druckit trolofning sins emillan med 3/4 stoop bränwin. Nämde mannen Nils Mikkelsson sade, det honom och fleere ey war okunnigt, at Amund och Brita lofwadt Ächta hwarandan. Föräldrarna å begge sidor tilstode och nu, at emillan deras barn war ächtenskap slutit. Amund bekiände det han strax efter förlofningen henne besof, men som hon derpå begaf sig afsides med sin husbonde Lars Persson, fick han icke råka henne, utan sedermera sökte at förwärfwa sig något at gifwa hennes föräldrar/:som Lapparne Allmänt bruka:/och der på låta Ächtenskapet winna sin fulbordan nu Marcknads tiden. I så beskaffadt måhl förklaras Amund Jonsson at gifwa till Kyrkan Twå Dlr. Silfwermynt efter Kyrkio lagans 5 Capit. § 2, och för vidare straf wara befriat.

6.

Emedan Nämde mannen Olof Klemmetsson wittnade, det har Henrik Olsson Rimis hustru Kirstin Hansdotter i Siggewara som warit drucken, för två dagar sedan uti Kläckarens Lars Johanssons Stugu, slagit blinde mannen Henrik Jonsson ifr. Kittilla med Knytta näfwan i hufwudet några Gångor, dock synes hwerken blått eller blodigt; Så finner

Original side 32:

Tingsrätten ey mindre än skiäligit, at sakfälla henne för en Pust till tre Mark Silfr. mt. till treskiftes, efter det 13 Capitl. Sårem. B. med willia Lands lagen.

plichtade Henrik med Gatulopp.

8.

Eftersom Lappmannen Henrik Lombas, icke Kan neka, det hans Reenar hafwe fremfarne höstas förderfwadt några höstackar för Kyrkioherden Ehrewyrdige hr. Kristian Elingius, wid een Ort Wacko, Tii lofwade Henrik at förskaffa hr. Kyrkioherden fyra Renlass hö igen i stället, Sammaledes bör Lappmannen Nils Wintter förnöya Kyrkioherden med två Lass höö, för den skada som hans Renar wid samma tilfulle giordt, eftersom bägges

Original side 34:

Renar pröfwes förderfwadt tolf Renlass för Kyrckioherden. Men som han ey låtit stängia Kring för hässiarne, sielf bestå halfwa skadan, och förehöltz honom, at låta sit folk stängia om sina höhässior, ellerst hafwer han här efter ingen Satisfaction at förwänta, för sin tagande skada.

9.

Nämde mannen Henrik Mikkelsson Biörndaler beswärade sig öfwer borgaren Samuel Olsson Kejra ifrån Torneå, som till sig tagit en Kiöresren, den han förledne winter lät Kristian Elingius leya utföre till Staden, men sedan icke igenbekommit. Samuel Kejra föregaf sig hawe kiöpt fyre stycken Renar utaf Elingius, och allenast fådt tree stycken om händer. Elingi Moder dygdesamma hustru Susanna Wannea föregaf, at hennes Son har dess utan sielf nydt fyra st. Renar som Kejra ware Opdragne, Men som dee wore Lass Renar, så tog Samuel Kejra den som Biörndaler äyde, hwilken dubbelt så mycket Kästade, hafwandes som Nämde mannen Olof Henriks-son wiste berätta, Kristians ena Ren som kommit tillbaka hiit opp, störtadt; Altså pröfwar Rätten skiäligt at Samuel Kejra återställer Biörndaler sin Reen, och sedan gör sig underrättadt, hwarest Elingius någon Ägendom hafwa Kan, hwar af Kejra sin betalning så för den döda Reen, som dess öfriga fordran niuta Kan.

10.

Brukzskrifwarens Samuel Mörtz Änkia hustru Gjertrud Stefansdotter Anklagade sin Reenwacherska Ella Larsdotter, at hafwe 1709 förfarit och bortdölgdt för henne twänne Orak eller två Åhrs Renar, och i detta Åhr, en full Oxreen och tree stycken Kalfwar, med begiäran at Komma till sin betalning therföre, och henne Ella behörikt straf öfwergå. Ella bekiände i förstonne, sig allenast slachtadt en Orak Reen för brist af uppehälle. Hustru

Original side 35:

Gjertrud påberopade sig för at wittne Johan Henriksson från Tärunde, hwilken fremkom och intygade, at Ellas Faster hustru Anna Jonsdotter, her i förledna Wåras et åhr sedan, Kiöpt af henne Ella en Orak Reen hustru Gjertrud tilhörig, det Ella omsider icke kunde neka till. Widare wittnade Nämдемannen Henrik Loica sig Mattismess tiden i höstas, sedan sniön en halfallit diup fallen war, frågadt Ella om hustru Gjertruds Reen, som hon wiste förenn före warit siuk lefde? då hon swarit ja, och sagdt honom Kommit sig före, och enär Ella en tid der efter flytte uppå et annat ställe, har Rehn warit alt friskar, som Ella sielf bekändt. Ella wille föregifwa, at denne Reen bårtluppit, ey wettandes hwart, dok tilstod hon, at den warit behållen, tils efter Michelsmesse, och skall hon sedan sökt efter samma Reen, uti dee nästgräntzsande byar, Nembl. hos Anders Pickari och Johan hwartill hon föregifwa alla blifwit döda, hwar af hon nu wille lefwera Skinnen tillbaka, men dee 2de skinnen som fremwiistes, befunnas wara slachtade, hwarpå ey heller funnas hustru Gjertruds märke. Omsider bekände Ella, at hennes Man Jöns Ullat och hennes broder Anders Larsson Heyda, hafwa ofwenbende. Ox Reen slachtadt i hennes frånwaru, det hon wid sin heemkomst befant, då dee förmant henne förtiiga och för ingen uppanbara.

Anders Larsson Heyda före kallades, och strax bekiände sig med sin Swåger Jöns Ullat, denne giärning begått, hwartill Ullat skall först gifwit honom Anledning.

Resolutio

Såsom Jöns Mikkelsson Ullatz hustru Ella Larsdotter ey allenast bekiänner, sig först slachtadt och förtärdt

Original side 36:

en Orak eller två åhrs gammall Reen, hustru Gjertrud Stefansdotter tilhörig, utan och sedan försåldt den andra neder på Landzbygden till sin Faster Anna Jonsdotter, förutan dee tre Kalfwar, som hon föregifwar bortdölgdt. Tii finner Rätten skiäligt i det bör Ella Larsdotter, i anledning af Kongl. Mayts. Strafsordning af Åhr 1653, först återställa Målsäganden twänne liike Renar, eller i det stället Åtta dlr. Koppr. mt. och sedan böta tree dubbelt der emoth, som blifwer Åtta dlr. Silfrm. till treskiftes, och undergå Absolution i Sacristian, efter Kongl. Mayts. Resolution af den 20 Mai Ao. 1699. Men som hon intet hade at böta med, plichtade hon med fångelse efter högst bemelte Kongl. Mayts. Resolution af den 30 Mai 1698. Sammaledes pålægges Anders Larsson Heyda, som sielf tilstår sig med sin Swåger Jöns Ullat stulit och slachtadt hustru Gjertruds Reen, at betala en liike Ox Reen tillbaka eller Åtta dlr. Koppr. mt. och böta tredubbelt deremoth, som är Åtta dlr. Sr. mt.

til treskiftes, iemwähl undergå Absolution i Sacristian. Denne plichtade sammaledes med fängelse för böterne, Men Jöns Ullat, som nu ey tilstädes eller så när för handen, at han under Tings-tiden Kan förekomma, skall af Ländsmannen skaffas tilstädes till näste Ting.

11.

Hwad widkommer Lappmannens Anders Jonssons Pickari i Siggewara by Kiäramål till Jöns Ullatz hustru Ella Larsdotter och dess broder Mads Larsson Heyna, angående Åtta stycken Reenar och 53 stycken Ostar, samt en Hirwas hud och 1/2 Skpd. tobak, som Anders nu på fem åhrs tid bortmist, och håller Ella och Matz misstäncktar före, efter som han funnit några Kiesis hos Ullatz hustru och hennes broder Mads, dee där

Original side 37:

förestältes, men påstoda, at samme Kiesis äre Komma ifrån Jöns Ullat, som nu icke är tilstädes; För den skull Ländzmannen Henrik Jonsson och Nämndemannen Henrik Eriksson Loica, at skaffa Jöns Ullat tilstädes till näste Ting at swara så i denne som föregående sak.

12.

Aldenstund Erasmund Jonssons Änkia Gjertrud Josefsdotter i Sigge-wara by, om sina 48 Åhr befinnas förledne Bartholomei tid 1710, hafwa födt et Piltebarn Joseph kallat, Så blef hon förestält, med tilfrågan, hwilken som barnfadren ware, eftersom hennes Man in-
emot tree Åhr sedan, är blefwen död. Gjertrud swarade, det Änk-
lingen Olof Johansson i samme by, har henne besåwit, under Äch-
tenskaps lofwen och försäkran. Olof tilstod det samme, påminnan-
des Rätten deras för tvåhr sedan hafde begiäran, at få ächta
hwarandra som dem då blifwit wägradt, Så wida dee Siutton åhr
tilförenne, och den tiden Olof war Ogifter, haft sammanlag og
enkelt hoor bedrifwit, som Protocollet af den 1 Februari 1707
utwiiser. Olof och Gjertrud Anhöllo, det måtte dee nu få ingå
Achtenskap, hwar till swarades, at Kyrkiolagen dem sådant för-
biuder Förberörde Personar, som ingalunda wille hwarandra öfwer
gifwa, bodo ödmiukeligen, at Tings Rätten wille samma theras trä-
gne Ansökning, den höglofl. Kongl. Håfrätten i underdånigheet
föredraga. Gjertruds förra mans broder Ländsmannen Henrik Jonsson
son hade och liika Åstundan, emedan han förmärkes det Olof och
Gjertrud hwar anden icke öfwer gifwa, med mindre dee wida åtskill-
da blifwa. Samptel. Nämndemännen gafwo och wid handen, at Olof
Johansson och Gjertrud Josefsdotter, warda säkerl. begifwandes

Original side 38:

sig öfwer till Norige, så fremt dem icke efterlåtes att Komma tilhopa.

Rättens betänckiande

Såsom Kyrkiolagens 15 Capitels 7de § innehåller, det dee som med hordoms Last sig förbryta, måge ingenlunda byggia Ächtenskap med hwar andra, hwarken medan den oskyldiga Makan lefwer, eller efter hans död. Tii Kan Tings Rätten Olof Johanssons och Gjertrud Josefsdotters begiärte Ächtenskap dem äy tillåta. Hwad deras Sammanlag widkommer, i det dee liikwäll sedermera Aflat barn tilhopa, som Tingsrätten oansedt dee bägge äre ogifte, enfaldeligen icke Kan Applicera till lönsko läger, utan synes dem större straff meriterat, hwaruti man denne Rätten ingen Klar lag hafwer at fundera och stödia sig wid, utan i förmågo af det 25 Capit. Tingmålalbalken, samt Rättegångs Ordinantien af Åhr 1614 § 2, under står sig samma måhl, med deras begiärte Ächtenskap, den höglofl. Kongl. Swea Håfrättes nådgunstiga och högrättwiise utslag i underdån ödmiukhet underställa.

13.

Såsom den Höglofl. Kongl. Swea Håfrätt, medelst dess högrättwiisa utslag af den 8 Marti 1709, approberat Tings Rättens dom den 3 Februari samma Åhr, Nl. at borgaren Kristian Elingius ifrån Torneå Gifter Man, skall plickta för enfält hoor med Konen Ingrid Persdotter 80 dlr. Silfrmynt, och berörde Kåna 40 dlr., hwilke Sakören borgmestaren i Torneå Carl Sadlin som nästledne Åhr 1710 å denne Orten tingstade, uti Sakörs Längden ey optagit, ehuru Straf them samma Åhr öfwegick, således, at Kristian Elingius som ey ägde något at betala Sakören med, plichtade med Gatulopp för dee honom ålagde 80 dlr. Men Kåna Ingrid

Original side 39:

betalte Penningar 40 dlr. Silfwermynt, som uti Innewarande Åhrs Sakörs Längd optagne blifwa.

Original side 39:

Anno 1711 den 16 och 17 Februari utlystes ordinarie Ting i Torneå Lappmark uppå Enotähkis Tingställe närwarande Cronones Befallningzmann Welbetrodde Salomon Steigman medh fölliande Nämдемән

Nils Nilsson, Anders Andersson, Henrik Mikkelsson Kyro, Johan Hansson, Per Nilsson, Pelldojärf.

1.

Utllystes Ting och Tingsfred.

2.

Oplästes några Kong. Mayts. Placater och Förordningar som denne Landzorten synes angå.

3.

Anders Andersson Hoppari i Sondawara beswärade sig öfwer Mikkel och Henrik Persson Asa, hwilka tilägna sig fiskebruket uti Sondajärfwi, för hwilket träsk Hoppari skall draga skatten. Mikkel och Henrik wora af siukdom hindrade, och nu icke tilstüdes, utan Mikkels Son Mads Mikkelsson och Henriks måg Erik Persson föregåfwo, det dee och deras föräldrar hafwa för detta Oklandradt fiskat i Sondajärfwi. Gamble Ländsmannen Per Eriksson i Pelldojärf och Olof Nilsson Hätti i Sondewara samt Nämдемән Johan Hansson i Rånnulla berättede, at träsket Sondejärf lyder under Sondajawodmas skatteland, som een Lappman Olof Hansson benemd

Original side 40:

längst för detta åbodd, efter hwilkens död, dess Måg Olof Olsson Åja Kom, som för sin fattigdom skulld, nödsakades efterlåta Mikkel och Henrik Asa, at fiska iemte sig i Sondajärfwi, hwaremot dee hulpo honom Åhrligen en Carolin i Skatten, men sedan Aja war död och ingen åbo på Sondejawodma, tilägnade dee sig hela träskets bruk. Hwarföre och emedan denne Anders Hoppari bewiisar, sig ifrån 1707 skattadt för Sondajawodma, och nu utlofwar, at förutan dee Fyra Caroliner som han före erlagdt till Kongl. Maytt. och Cronans uth legra, utgifwa een Ortt Åhrligen; Så finner Tingsrätten billigt at sluta, det bör Anders Hoppari, här efter allena wara berättigadt till fiskebruket uti Sondajärfwi, hwaremot Henrik och Mikkel kommar att niuta Sex mark Kopparmynt förskoning på sine utlagor, som den tiden En Carolin synes hafwa gällit, Men där Anders Hoppari, med goda will efterlåta dee andra at fiska med uti ofwanberörda Sondajärf, stände till deras inbördes förening.

4.

Anbelangande Olof Amundssons i Rånulla Kiäro måhl till Nicodemus Olsson i Sondowara om een Ox Reen af Åtta dlr. Kopparmynts wärde, som Olof lånt utaf Nämndemannen Johan Hansson, Kyndersmässotiden, och lembnadt hoos Anders Josefssons Reenwacktare, den Nicodemus sedan slachtadt. Så emedan Olof icke Kunde neka, det ju Rehn begynt halta, enär han kom i Anders byn och måste leya en annan Reen at kiöra med der ifrån, och det bewiistes, at enär Anders Josefsson med dee öfrige foro ifrån samma ställe, har denne Rehn icke förmådt föllia med dee öfrige Rehnarne, utan

Original side 41:

bli-
fwit qwaar wid byen hos Nicodemus uti fiorton dagars tid, till dess han blef så haltar, at han ingen wäg komma Kunde, hwar af Nicodemus nödgades honom slachta, och nu fördt hit både Kiött och skinn. För den skull erkiänner Tingsrätten ey mindre önskialigit, det bör Olof Amundsson behålla Kiött och Skin af den döda Rehn, och skaffa Johan Hansson een frisker Rehn igen, eller Åtta dlr. Kopparmynt.

5.

Såsom Lars Andersson i Rånulla tilstår sig näst ledne Mattesmesotid öfwertalt Henrik Souros Änkias dräng Anders Henriksson at få stiäla och slachta en Waj Rehn eller Rehn Ko, dess Matmoder Brita Persdotter tilhörig. Så blifwar och han i Anledning af .653 Åhrs Strafsordnings 3de § dömd at återställa Brita Persdotter den stullna Wajrehn eller Sex dlr. Kopparmynt i Penningar. Och sedan böta tre dubbelt deremoth som är Sex dlr. Silfr. mt. til treskiftes och i Sacristian undergå Absolution. Men hwad Anders Henriksson widkommer, som allenast bejakat, det Anders skulle få taga een Wajrehn af dess Matmoders Rehnar, och honom i Giärningen ey mera hulptit eller af stölden niutit, erkänner Tings Rätten för samma sit förseende, at plichta med fängelse par dagar, i förmågo och Anledning af Kongl. Mayts. Resolution om rådzbane af den 29 Juli 1698.

6.

Såsom Comminister här sammastädes wällärde hr. Olof Sirma för Rätten Angifwit, huruledes Lappmannen Anders Persson Souro i Rånulla by her förledne wåras begiärdt utaf Kyrkiowärden Mons Eriksson, det hans broders Henrik Persson Souros döda Kropp, hwilken hösten före blef begrafwen uti

Original side 42:

Nybyggiarens Erik Monssons

Graf på Kyrkiogården, sedan den af Sommar werman wore till Lemmarnes rörelse beqwäm, eftersom han hölt sin Swågerska Henrikz hustru Brita Persdotter före, at hafwa brackt honom af daga; Tii har och hr. Olof uti Allmogens närwaro tredie dag Pinges, låtit samme Kropp beskåda och som Anders will föregifwa, skall det funnith teckn i Hofwudet, hwarigenom han död liutit; Altså spordes Anders Souro huru han Kommit till at fatta dee tankar, at hans broder af någons handawärken död liutit? Swarade, at såsom hans husfolk beryctadt det han druncknadt, och Henriks egen hustru, dess Moder och brodern Erik, honom sielfwa påklädt, för än det förde Kroppen hiit uti en Attkia, har han fattadt sådane tanckar, förutan det, at dee som sedan här, swepte honom, sedt hans Rygg och hufwud illa farit; Altså förekallades Henrik Souros Änkia Brita Persdotter, och uppå Alfvarsam förmaning, at reent ut bekänna och uppenbara när och huru som hennes Man är blefwen död, hwilken Relaterade saken således, At Onsdagen uti näst ledne Mattesmessos wecka, eller den 21 Septemb. 1709, har han om morgonen sagdt til sin hustru, sig skola gå och kasta uth några fiskenöth uti Älfwan Potzoänno eller på Swenska Renälf, der han Åhrligen fisketiden plägar fiska, belägen wid Pass een half miuhl ifrån Kåttan, och under wägen war han till Staburen som låg litet i Krok af wägen, och bar diit med sig något Renmiölk uti en Renmaga. Till Qwällen wäntede hustrun Mannen heem, men förgäfwes. Torsdag morgon gick hon til älfwan, sin Man at eftersee, Då hon wid båtstöllet fan hunden som han haft wid sig, och blef warse båten uppå et steengrund nedan

Original side 43:

före Näthstället öfwer ända liggande, hwar af hon Kunde pröfwa, at hennes Man war omkommen, lopp altså med sorg och gråt tillbaka till Kåttan, tog sin Son Olof och drängen Anders Henriksson med sig, lät före twenne Atkier till älfwan, med hwilke dee tänckte färja sig till båten, som dock icke lät sig giöra, utan drängen Anders Klädde af sig, och sedan dee bundit tåg kring honom, begaf han sig i älfwan, som icke så diup war, och dee andra stodo på Landet, och höllo i tågets ända, at hielpa honom till Landz, i fall han skulle opflyta, dock war wattnet icke högre än stod honom litet öfwer midian, hwarför han och kom Oskadd dith som båten låg, hwilken han til rätta stiälpte, och wattnet uhr honom, och sedan med dee stänger som han bar i händerna, förde båten om kring, och sökte efter den döda Kroppen, hwilken han in emoth Middagen fant, liggiandes neder på båttn, Ryggen opp och buken neder, rodde så till lands, togh Matmodren med sig, och med den Kroken som war på Stångendan, opdrogo Kroppen ifrån botten, den dee sedan bundo fast med tåget, och flytte till landz, eftersom båten war så liten, at dee Kroppen icke in taga kunde, Sedan lade dee honom i en Attkia, och förde den till Kåttan, opslogo så ett tiäll öfwer honom, gjorde eld där

breda wid, rullade eller wältade den samme, i mening at få Liif uti honom, men förgiäfwes, och utrann allenast litet blodwetta uhr munnen. Sedan togo dee Mudden som han hade på sig och skinbyxorna af honom, och lade honom i dee öfrige wallmars Kläderne i Atkian under tiället ståandes, och gick hustrun till sine föräldrars by, hwilka bodde wid pass en mihl der ifrån, tog sin Moder och broder Erik med sig heemåth, dee där sedan förde liiket till Staburan, der det uti Åtta dagars tid stod, och som

Original side 44:

hustrun barfara, at odiuren skulle där giöra skada på Kroppen förde dee honom sedan närmare hiit til Kyrckian uti Lappmannens Jacob Åjas Stabur, där han stod till dess han med Åkföret fördes till Kyrckian, och blef begrafwen.

Drängen Anders Henriksson framkallades, och om sin hussbondes död Edeligen afhördes, den där berättade saken således. Förberörde tid Natten emoth Onsdagen har han warit i Skogen och achtat Reenarna enär han om Morgonen hemkom, och dee hade ätit, hörde han at husbonden skulle gå till Staburen med något miölk, drängen lade sig der med till sombns. Emot aftonen enär han opstod undrade hustrun at husbonden icke heemkommit, förmenandes dock, at han hade råkadt några bekante, af hwilka han blifwit hindradt; Om Torsdags morgonen då Anders åter kom uhr Rehnskogen Klagades mycket, at husbonden så länge war bårta fruchtandes hustrun at han tagit skada. Drängen som hela Natten wakadt hoos Renarne, lade sigh där med at hwiihla, och hustrun gick till Älfwan, och en stund der efter, Kom tillbaka med Gråt och Klagan, berättandes sig sedt båten öfwer ända, men ey funnit sin Man, dee togo så twå Attkier och 2de Reenar, och fore till Stranden, hwarest förelopp aldeles som hustrun Refererat. Enär dee opfångadt Kroppen, syntes han swullen öfwer Ögonen och halssen, och hafwer matmodren sagdt, iag har hördt, at dee som legat i wattn öfwer Natten, få Liif enär dee Rullas, derföre dee och under ett tiäll emoth elden rörde honom hela påfölljande Natt, men alt förgäfwes. Anders sade och, at Kroppen fans igen wid pass et bysse skått ifrån det stället som

Original side 45:

Näten lågo neder på bottn, der dee pröfwade, at båten har omkring hwälfdt, och Kroppen wid pass mit emillan båten och där som Näten wore.

Anders Persson Souro utsade sedan, at Kyrkiowårdarne Samuel Olsson og Mons Eriksson samt Nämdeännene Nils Nilsson och Anders Andersson, skola wetta intyga, det hufwudskåhlan på hans broder är funnen bråkadt och sönderslagen. Altså skola dee samme i morgon will Gud afhöras, eftersom dagen är nu allaredan framliden.

Den 17. Februari förekallades dee i Går af Anders Souro påberopade wittne uti föregående sak/:som äre dee förnämste och förständigaste af Församlingens Ledamöter:/Och sedan dee wittneseden hade Aflagdt, afhördes hwar och en särskildt, och berättede:

1. Nämndemannen Nils Nilsson, at uppå Anders Souros begiäran blef hans broders döde Kropp förledne Wåras tvenne Gångor Optagen uhr grafwan och noga besichtigadt, warandes Nils den senare Gången som war tredie dag Pinges tilstädes, Kroppen blef uhr Kistan slagen neder på Gräset, Kläderna honom afdragne, hwarpå en blå rand syntes öfwer ryggen, hufwudet och halsen allöfwer blå och mycket Opswullen, så at enär Nils med en sticka begynte röra huden wid Tinningen, Kom strax något blod der uth, och förde han sticken ett twär finger in, för än han Kiände at den tog emoth benet. I Kistan fans och något blod som runnit ifrån Mun, Näse och Öron. Nils Nilsson sade och, sig förledne höstas wid swepningen tilliika med Anders Andersson lyftadt och lagdt Henrik Souros Kropp, neder i Kistan, men intet sær på honom sedt.

Original side 46:

2. Liika berättelse som Nils Nilsson hade Nämndemannen Anders Andersson.
3. Kyrkiowärden Mons Eriksson sade, at enär den döda Kroppen slogs uhr Kistan nästledne Pinges, syntes blod utrunnen genom Mun, Näsa och Öron, en blå rand öfwer Ryggen, hufwudet och halsen allblå och opswullen, så at enär Nils Nilsson rörde wid Tinningarne med en sticka utkom der blod, men at Hufwudskålen war bråkad, kunde han intet weta eller förstå, icke heller, hwar af den blå randen som han hade öfwer Ryggen förordsakat, anten af något slag wid det han fallit uhr båten i Siön, eller sedan han lades i Attkian, utaf dee bend eller wränger, med hwilka Atkian warit hopfästat.
4. Gamble Kyrkiowärden Samuel Olsson wittnade, At Torsdagen näst för Pinges, har han med flere uppå Anders Souros begiäran, besedt den döda Kroppen, uppå hwilken synts en blå rand öfwer Ryggen, tre finger bred, och blod utrunnen igenom Mun och Näsa, halssen och ögonen swarta och öfwer swullen, men intet sår hwarken wid Tinningarne eller Annorstädes.
5. Kläckaren Mikkel Johansson, den där bägge Gångor som Henrik Souros döda Kropp, förledne wåras besichtagades, warit närwarande, intygade iemwähl, sig intet see eller märcka det hufwudet warit bråkat, fast mindre någorstädes öpet sår, blånaden öfwer ryggen såg han med dee flere, dock utlät sig denne Mikkel med alle dee andra ofwannemde wittnen uppå sin giorde Ed, på intet sätt förstå, at Henrik Souro ware dräpen, eller af någons handawarkan död liutit.

Original side 47:

6. Jacob Åja uti hwilkens Stabur, Liiket en tid stådt utsade, sig ingen större Åkonne sedt der på, än een blånadt Kring högre ögat, och han frågadt Änkian huru det tilkommit, som gifwit till swars, sig det ey wetta, doch förmente honom fådt den blånaden, Anten då han fallit uhr båten, eller sedan i wattnet stött sig emoth några steen eller staka.

Oppå tilfrågan sade Nämдемännen med flera af Allmogen som tilstädes wore, sig aldrig hördt eller förstätt det Henrik Souro lefwadt illa eller i Oenigheet med sin hustru, det Anders sielf måste och tilstå, dock fram hade en Änkia Margreta Jönsdotter Åja wid Namn, som uti fyra Åhrs tid tient hoos Henrik Souro, den där wille föregifwa, som hade det icke altid warit så jemt dem emillan, men denne Person syntes wara intalter till samme berättelse, och kunde Rätten ingen Ed äska af henne, så wida en och annan berättade, henne icke wara af fult förstånd.

Henrik Souros Änkia Brita Persdotter som wisar sig af ett enfaldigt och sachtmodigt Sinne, gaf vidare wid handen, det hennes Mans broder Anders Persson Souro har en och annan gång, sedan hennes Man dödde påstådt, det måtte hon gifwa honom et förgylt Silfwerbälte, så wille han intet Klandra på henne om hennes Mans död, Men som hon wägrat honom samma Silfwerbälte, Så skall han brackt henne uti et så beklageligt rychte, och så medelst skräma henne till at gifwa sig det samma.

Anders Souro tilstod fuller sig begiärdt Silfwerbältet af sin Swägerska, men föregaf, som hade hans broder i Lifz tiden lofwadt honom det samme, för det han

Original side 48:

en och Annan gång, plägadt honom med bränwiin, huru till han doch inga skiähl eller bewiis hade at fremtee, warandes ther emot bekant, at Henrik Souro aldrig war till fyllerie begifwen, och fast sällan söp bränwiin.

Borgaren ifrån Torneå Abraham Abrahamsson, Tolcken Johan Olsson, Kläckaren Mikkel Johansson och Nämдемännen Nils Nilsson och Anders Andersson berättade, sig förledit ting hållit in Februario 1710 uppå Anders Souros begiäran, blifwit af Rätten befalte, at besichtiga Henrik Souros Kropp, som och skiedde, men funno intet tekn ther till, at han af någons handawärkan war dräpen, hwilket Protocoll nu icke för handen war.

Resolutio

Såsom Tingsrätten af föregående ransakning och der Afhörde wittnens berättelse, inga skiähl eller Omständigheter finner, det Henrik Persson Souro är blefwen dräpen, fast mindre at hans hus-

tru Brita Eriksdotter honom döden förordsakadt; Tii blifwer hon och ther för frii erkiänd. Hwar emoth Anders Persson Souro, som af et wrängt och Argt sinne är, och till Actioner och ilske fulla greep mera än mycket begifwan/:som dee öfwer honom meradels Åhr-ligen håldne Protocoller utwiisa:/anten af en blått inbillning eller at skräma Ankan till at gifwa sig det begiärta Silfwerbältet, brackt henne uti et allmänt rychte, som hade hon dräpit sin Man, warandes icke nögder där med, at den döda Kroppen 1710 ting-tiden blef besichtigadt, utan sedan nästledne wäress äfwen 2ne Gångor honom Optaga och beskåda låtit, Änkian till så mycken större sorg och Angest, och iemwäll nu igenom Atskillige fram-hafde och Edeligen Afhörda witnen sökt at öfwertyga henne till en så grof

Original side 49:

giärning, det han dock ey kunnat. Tii finner Tings-Rätten ey mindre än skiäligt, det Anders Persson Souro, i förmågo af det 20 Capitl. Tingmålalbalken, bör plichta Fyratio Mark Silfwermynt för Obewiislig beskyllning; Hwilka måhl den Höglofl. Kong. Swea Håfrättz högrättwiisa omdöme underdån ödmiukeligast underställes.

7.

Oppå Nämдемännens Jöns Mikkelssons Kyros i Pälldojärf och dess broders Mikkel Mikkelssons i Kottikka begiäran, förordnades Henrik Henrikssons Hätta i Pellldojärf och Clas Nilsson Sircka i Kittilla, at dela Angeslandet dem emillan, som deres framledna fader Mikkel Jönsson possiderat, uti twänne liike lättar, dock så, at hwar dera åtniutar dee Ägor som äre belagne närmast intill boställen. Men Ny bruken behåller den som där å lagdt arbetet. Berörde Gode Män skola och giöra sin slith, at iämte Träskefiskens bruk desse bröder emillan, det bästa dee Kunna och gitta.

8.

Sidst uplästes innewarande 1710 Åhrs Opbörds Längd af denne Enotäckis Försambling, som blef riktig befunnen.